

Constituirea secțiilor de votare peste hotare dar și alte probleme ale procesului electoral pot pune în pericol integritatea scrutinului anticipat din 11 iulie 2021

Utilizarea resurselor administrative, implicarea cultelor religioase în campania electorală, cheltuieli financiare nedeclarate, precum și acțiuni de intimidare/aplicare a violenței față de concurenți. Acestea sunt principalele constatări ale Misiunii de Observare Promo-LEX, reflectate în Raportul nr. 4 de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.

Pe lângă constatările făcute în baza monitorizării activităților electorale desfășurate de cei 23 de concurenți înscriși în cursa electorală, MO Promo-LEX atrage atenția autorităților competente – Comisia Electorală Centrală, Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene asupra necesității de a identifica de urgență soluții pentru a asigura buna desfășurare a scrutinului, atât în țară cât și peste hotare.

Realizări și lacune în activitatea organelor electorale

În perioada supusă observării, CEC a înregistrat ultimii șase concurenți. Astfel, pentru scrutinul parlamentar anticipat din 11 iulie 2021 sunt înregistrați 23 de concurenți, dintre care: două blocuri electorale, 20 de partide și alte organizații social-politice și un candidat independent. În acest fel, constatăm un caracter competitiv al alegerilor.

În contextul dificultăților semnalate de organele de drept, CEC și-a revizuit decizia anterioară de a deschide 44 secții de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană, fiind excluse cele 3 secții de votare create pe teritoriul necontrolat sau parțial aflat sub controlul autorităților constituționale.

Cu referință la deschiderea secțiilor de votare peste hotare, evidențiem că acest proces a fost unul contestat, fiind examinat și soluționat în termen de 11 zile (întârzierea în acest caz pare a fi justificată, dat fiind numărul mare de

participanți în proces, numărul mare al cererilor de recuzare formulate de părți, de ridicarea excepției de neconstituționalitate dar și de complexitatea subiectului examinat.

Totuși, la 17 iunie 2021 Curtea de Apel Chișinău a anulat parțial Hotărârile CEC din 5 iunie și 8 iunie 2021 prin care a decis crearea a 139 SV și respectiv 146 SV. De menționat că, în motivarea deciziei sale Curtea de Apel Chișinău a reținut mai multe argumente, implicit faptul că, CEC și MAEIE aveau obligația de a coopera efectiv și eficient, de a identifica informația impusă de legiuitor pentru a fixa cu o precizie maximală numărul necesar de secții de votare în străinătate (în baza criteriilor legale stabilite în art. 30 și art. 31 Codul electoral), contribuind astfel la crearea posibilității reale și nu iluzorii pentru alegătorii din afara țării în exercitarea dreptului de a vota.

Ulterior, urmare a recursului CEC depus la Curtea Supremă de Justiție, a fost menținută hotărârea Curții de Apel Chișinău. În consecință, la 23 iunie 2021 CEC s-a întrunit din nou și a decis crearea a 150 SV peste hotare. Remarcăm în acest context faptul că, termenul limită pentru crearea secțiilor de votare a fost 5 iunie 2021 și respectiv urmează a fi depuse eforturi intense de către CEC și MAEIE pentru a asigura buna organizare și desfășurare a alegerilor peste hotare.

MO Promo-LEX a mai constatat o majorare a numărului de observatori acreditați (+160), comparativ cu aceeași etapă la alegerile prezidențiale din 1 noiembrie 2020. Numărul total fiind de 1 201, dintre care 1 019 sunt observatori naționali și 182 observatori și experți internaționali.

Alte câteva aspecte problematice observate în activitatea birourilor electorale țin de respectarea parțială de către BESV a programului de muncă (din 356 de vizite întreprinse la birouri, în timpul a 104 vizite (29%) sediile acestora erau închise), lipsa accesului pentru persoanele cu dizabilități

locomotorii în sediile BESV (din 233 birouri evaluate, doar 98 (42%) sunt accesibile), precum și existența unui dezechilibru de gen în componența BESV, unde 84% sunt femei.

Încălțări îngrijorătoare atestate în activitatea concurenților electorali

Urmare a înaintării în campania electorală, se atestă practic dublarea numărului de activități electorale observate (1 111 activități), comparativ cu perioada precedentă de monitorizare. În același timp, atenționăm asupra lipsei activităților de campanie cu prezența candidaților în regiunea transnistreană. De cealaltă parte, peste hotare concurenții au organizat cel puțin 11 întâlniri electorale cu prezența fizică a candidaților.

Continuă să crească însă și numărul încălcărilor raportate de către observatorii Promo-LEX. Astfel, în perioada de referință, au fost raportate cel puțin 61 de cazuri ce pot fi calificate drept utilizare a resurselor administrative în scop de promovare electorală, de către: BECS – 28 cazuri, PDM și BERU- câte 9 cazuri, PPPDA – 5 cazuri, PAS – 4 cazuri, PPȘ – 3 cazuri, PDCM – 2 cazuri și AUR – un caz.

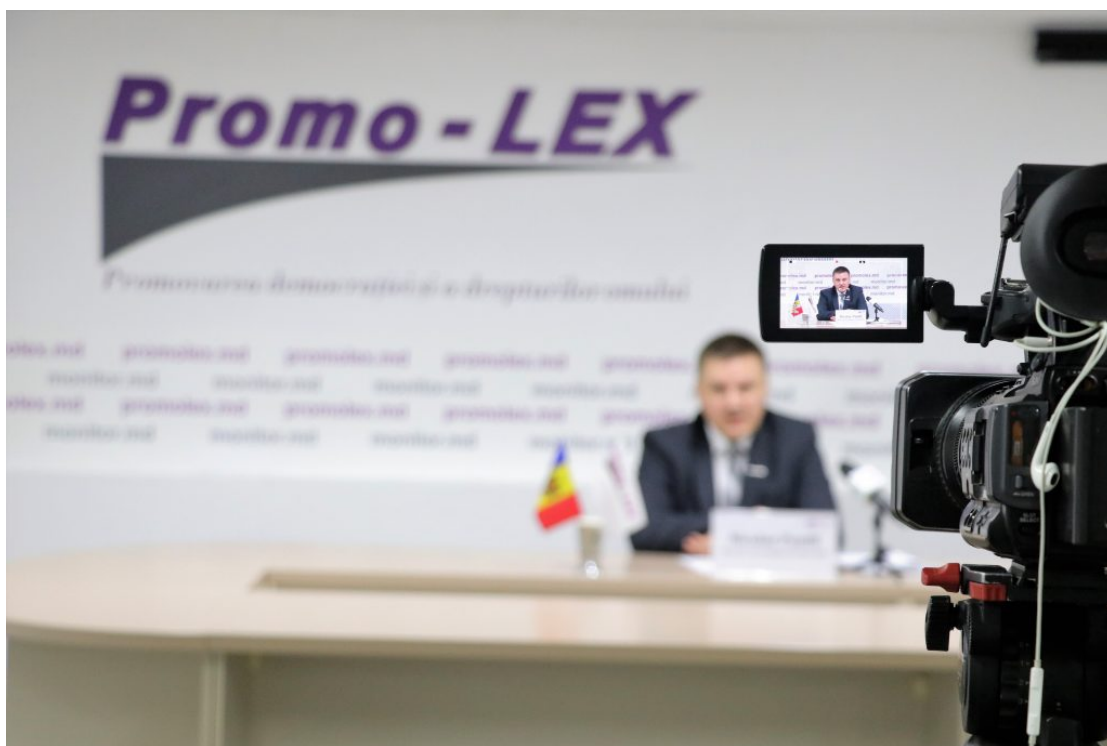
Observatorii Promo-LEX au mai raportat de asemenea și un caz ce poate fi calificat drept oferire de cadouri cu impact electoral, în care a fost vizat candidatul PPPDA. La fel, au fost raportate cinci cazuri (trei – PAS și câte un caz – BECS și AUR) în care au fost utilizate imagini/simboluri de stat ale Republicii Moldova sau ale altor state.

Atragem atenția și asupra a cel puțin șase cazuri de activități de campanie în care sunt vizate cultele religioase. Dintre acestea, în patru cazuri este vizat BECS, și câte un caz – AUR și PAS.

Cu regret, campania electorală continuă să fie marcată de intimidare și utilizare a violenței, fiind identificate cel puțin 7 cazuri de acest fel. În 5 cazuri este vizat AUR,

dintre care în 3 situații aceștia au fost agresați, iar două cazuri AUR este responsabil de acțiunile de intimidare/violență. În câte un caz sunt vizati în calitate de părți intimidare BECS și PACE.

**Concurenții
electorali
continuă
să nu
raporteze
cheltuielile
reale
suportate**

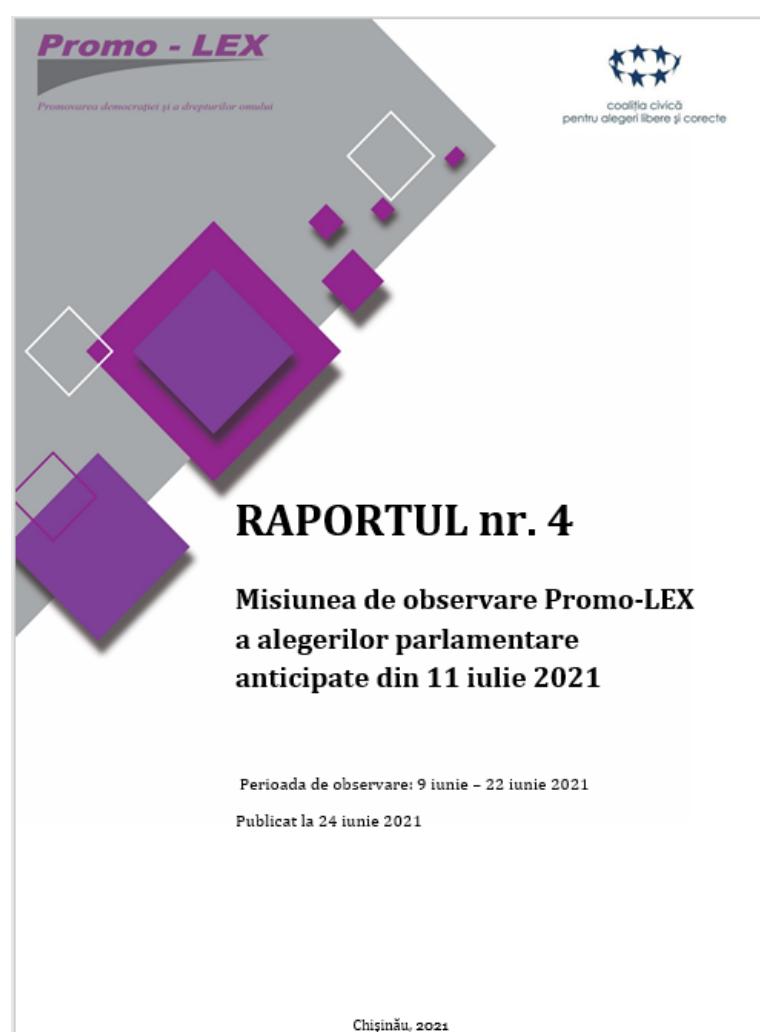

De la începutul campaniei electorale și până la 18 iunie 2021, 15 concurenți electorali (PACE, PPCC, BERU, PPȘ, PAS, BECS, PDM, PPPDA, PUN, PDA, AUR, PDCM, PLD, PPP0, PVE) au declarat venituri totale în sumă de 19 140 890 de lei. Pe de altă parte, suma cheltuielilor declarate este de 16 890 374 de lei. Cele mai multe cheltuieli au fost raportate pentru publicitate electorală – 54% și pentru materialele promoționale – 30%.

În același timp, Promo-LEX a estimat pentru aceeași perioadă cheltuieli neraportate de cel puțin 4 114 217 lei, după cum urmează: BECS – 1 332 446 lei, PAS – 542 992 lei, PPPDA – 494 816 lei, AUR – 381 102 lei, PPȘ – 341 683 lei, PPCC – 327 365 lei, PDM- 310 654 lei, PACE – 199 425 lei, BERU – 98 106 lei, PUN – 56 771 lei, PDCM -16 345 lei, PDA – 7 960 lei, PPN – 2 333 lei, PVE – 1 000 lei, PPM – 600 lei, PLD – 600 lei. Cele mai multe cheltuieli neraportate au fost estimate pentru materiale promoționale (52%), cheltuielile pentru

delegare/detașare persoane (21%) și publicitate stradală și mobilă (12%).

Cu referire la acest aspect, menționăm însă că, concurenții electorali în privința cărora au fost estimate cheltuieli care diferă de informația prezentată la CEC (cheltuieli estimate de Promo-LEX drept neraportate) urmează să raporteze cheltuielile totale suportate în campania electorală în rapoartele viitoare sau, eventual, în raportul final care va fi depus la autoritatea electorală până la 9 iulie 2021 (2 zile înainte de ziua alegerilor).

Alte activități de organizare în contextul scrutinului parlamentar anticipat

În perioada de referință, Guvernul a aprobat două hotărâri relevante scrutinului dat. Prima asigură o accesibilitate mai mare la vot pentru alegători prin obligarea Agenției Servicii Publice de a elibera buletinele de identitate solicitate pe parcursul ultimei luni dinaintea alegerilor nu mai târziu de

două zile până la data scrutinului, indiferent de termenul de prestare solicitat.

În cazul celei de-a doua Hotărâri (Hotărârea nr. 93) a fost aprobată majorarea alocațiilor fondului de rezervă al Guvernului cu peste 25 mln lei. Decizia însă nu garantează că resursele alocate vor fi utilizate pentru finanțarea alegerilor. În context, MO Promo-LEX își reiterează convingerea că Guvernul trebuie să adopte în mod urgent hotărârea cu privire la suplimentarea suportului financiar pentru organizarea scrutinului.

Cu regret, constatăm în continuare curențe și în realizarea de către APL a atribuțiilor ce țin de asigurarea unui proces electoral transparent și corect, chiar dacă comparativ cu perioada precedentă de vizite, atestăm o ușoară îmbunătățire a indicatorilor respectivi.

Totodată, MO Promo-LEX califică drept abuz decizia Primăriei mun. Orhei din 21 iunie 2021 de a interzice desfășurarea întrunirilor cu alegătorii prin intermediul montării/instalării construcțiilor temporare (corturi etc).

Campanie electorală cu mesaje de ură și discriminare

În baza informațiilor raportate de către monitori, în perioada 8 – 21 iunie 2021, au fost identificate cel puțin 30 de cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare în spațiul public, în mass-media și în mediul online din Republica Moldova. Astfel, patru concurenți electorali au utilizat forme intolerante de exprimare: Igor Dodon – 2 cazuri (BECS), Vladimir Voronin – 2 cazuri (BECS) și Dorin Chirtoacă – 1 caz (AUR).

Din cele 30 de cazuri de mesaje intolerante înregistrate de Promo-LEX, în 12 cazuri au fost vizati 6 concurenți electorali: (Igor Dodon (BECS) – 4 cazuri, Vladimir Voronin (BECS) – 4 cazuri; Igor Grosu (PAS), Marina Tauber (PPȘ), Marc Tkaciuk (PPCC) și Vlad Bilețchi (AUR) – câte un caz. Alte două

cazuri au afectat susținătorii PAS și BECS. Iar 12 cazuri au vizat persoanele LGBTI, femeile, migranții, romii și alte grupuri sociale.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

Misiunea de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Consiliului European prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create în străinătate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Pentru informații, contactați: Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX; GSM: 069 26 96 84;
E-mail: inga.stegarescu@promolex.md